

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 19. oktobra 1926.

Telefon št. 552.

STEV. 122.

Bodoča davčna merila.

Izenačenje davčne zakonodaje je v zadnjih letih ena glavnih zahtev gospodarskih krogov v prečanskih pokrajinah. V to jih je silila in jih še sili ostra davčna praksa in občutna davčna bremena.

Finančna uprava je izdelala tekmo zadnjih štirih let že štiri osnutke zakona o neposrednih davkih, od katerih je zadnji prispel v letošnjem poletju do parlamentarne obravnave. Javnost je z zanimanjem sledila razpravam davčnega odbora. Zanimanje je vzbujala razprava predvsem glede davčnih meril. Davčni odbor pa ravno v tem oziru ni ničesar definitivnega sklenil, ampak si je odločitev pridržal. Vsled tega danes še ne moremo presojati bodoče obremenitve.

V predlogu je vlada nastavila jako ostra davčna merila. Davčna obremenitev bi za trgovce, industrijce in obrtnike v zvezi z invalidskim davkom daleko presežala sedanjo izmero.

Namesto sedanje občne pridobnine naj bi se pobiral davek na podjetja, obrti in opravila, ki bi znašal za trgovce, industrijce in deloma obrtnike 12% od doseženih dohodkov, za male obrtnike in svobodne poklice pa 8%.

Nameravana obremenitev je odločno prestra in ni v pravem skladu z obremenitvijo v drugih državah. Na Češkoslovaškem se po zadnjem vladnem predlogu hoče naši občni pridobnini vzstrezni davek znižati na 4,5%, ki se pri nižjih dohodkih še nadalje znižuje po lestvici do 0,5%. V Avstriji znaša davčno merilo za občno pridobnino za podjetja, ki bi po našem predlogu bila zavezana 12% davku, samo 7,5%. Vendar pa doseže davek to izmero le, ako znašajo dohodki več nego ca 144.000 Din. Pri nižjih dohodkih je tudi davčno merilo primerno nižje in znaša pri dohodkih izpod ca 86.400 dinarjev samo 5%, izpod 112.200 Din samo 6% in izpod 144.000 Din samo 7 odstotkov.

Enako je z dohodnino. Davčni minimum znaša pri nas 5000 Din, v Avstriji ca 11.200 Din in na Češkoslovaškem po zadnjem predlogu ca 12.000 dinarjev. V najnižji stopnji se hoče pobirati pri nas dohodnina v izmeri 2,5%, na Češkoslovaškem z 1%, v Avstriji pa znaša najnižja dohodnina samo 1,1%. Temu primerno so zgrajene tudi davčne lestvice. V višjih stopnjah je naša lestvica za približno 3% ostrejša nego avstrijska.

Iz tega izhaja, da bi bil davek ravno pri nas najvišji. Naša davčna merila so veliko višja, nego so v Avstriji in na Češkoslovaškem, poleg tega prihaja pri nas posebno tehtovito v poštev, da se hoče na naše neposredne davke tudi še naprej pobirati invalidski davek in vojaška doklada, kar izmero davčne dolžnosti izdatno pomnoži.

Vlada, ki je sestavila zakonski predlog o neposrednih davkih, je hotela z izenačenjem povišati donos neposrednih davkov tudi v onih pokrajinah, ki že danes težko prenašajo sedanja bremena.

Naši slovenski poslanci so se v davčnem odboru resno trudili, da omilijo ostrino osnutka. Polnega uspeha sicer niso dosegli, a za to jih ne zadene nobena krivda, kajti vladna večina je bila največkrat nedostopna za še tako podprte predloge. Glede davčnih meril pa se je vladna večina vendar zbrala odgovornosti in je sklepanje o njih odgodila, kakor tudi o drugih važnejših določbah. V celoti se je odgodilo sklepanje o približno 50 členih.

Občutljivost današnje gospodarske krize niso v zadnji vrsti povzročili visoki davki, ki se pobirajo v povojni dobi. Splošno se išče sredstva za izboljšanje položaja, vlada pa v časih, ko se hoče resno baviti s sanacijo krize, vzdržuje v zakonskem predlogu davčna merila, ki bi še sedanji položaj izdatno poslabšala.

Za razvoj in izboljšanje gospodarstva je v prvi vrsti potrebno znižanje davkov. Ako naše sosedne države, ki v finančnem oziru tudi niso ravno najboljše fundirane, smatrajo za potrebno, da z davki ne gredo predaleč, bi tudi naši finančniki morali uvideti, da so davčna merila, kakor jih vsebuje zakonski osnutek, nemogoča, ako nečajo upropasti gospodarstva.

Ako vlada resno misli sanjati naše gospodarstvo, potem se njeni zastopniki v davčnem odboru ne bodo branili, da davčna merila znižajo na znosno izmero.

Gospodarski položaj Evrope.

Povabljen od glavne zveze avstrijske industrije in drugih korporacij je prišel na Dunaj nekdanji francoski minister Loucheur, znani veliki propagator ideje o finančnem Locarno, oni mož, ki je spoznal, da je mirno in složno sodelovanje vseh narodov in dežel v Evropi edino sredstvo, da se zopet vzpostavi gospodarsko blagostanje sveta. On je tisti, ki je stavil v Ženevi predlog za sklicanje mednarodne gospodarske konference. Upanje je, da se bo ta konferenca sestala že v februarju. Pripravljalni odbor se bo pa sestel že 15. novembra letos, pod predsedstvom Belgijca Punicha. Predsednik je obljubil, da bo do konca tekočega leta s pripravljalnimi deli gotov. Sveovna gospodar. konferenca je del obveznosti Zveze narodov, da ne bo vzpostavila samo političnega miru, temveč tudi gospodarski mir. Politični mir brez gospodarskih dogovorov ni mogoč. Stremljenja Pan-Evrope gredo v isti smeri in jih vodijo iste misli, ki jih diha predlogi Loucheurja. Znižanje carine se more izpeljati le kot posledica cele vrste drugih odredb, ki se morajo izvršiti prej in ki so v prvi vrsti političnega značaja. Glede hitrosti v zniževanju carin se ne smemo vdati nikakšnim iluzijam. Ne smemo misliti, da se bodo že na prvem zborovanju svetovne gospodarske konference, ki si jo moramo predstavljati kot nekaj trajnega, izvršili takojšnji sklepi. Stvar bo šla le počasi naprej, kar je pri tako zamotanem evropskem sestavu pač samoobsebi umevno. Popolnoma prosta trgovina je v sedanjem položaju nemogoča in je samo cilj dolgega razvoja, ki mora biti tudi politične narave.

Iz Loucheurjevega dunajskega govora posnamemo:

Mislím, da soglašamo vsi, če vidimo v vojski glavni vzrok sedanjega gospodarskega položaja. Ni pa vojska edini vzrok. Kar se mene tiče, vidim del odgovornosti v napakah, ki smo jih napravili pred vojsko. Od začetka 19. stoletja naprej so videli narodi, ki so bili prej v prvi vrsti poljedelci in so se pečali s pridelovanjem živil, kako raste polagoma industrija v njih deželah. Ta izprememba se pa ni izvršila naenkrat, na en mah, temveč polagoma, in nikakor ne po načrtu, temveč naključno, po tem ali onem nagibu. S tem se je obenem položila kal za velike socialne boje, pod kojih zlom tr-

pimo še danes. Prezrli so, da vsled prevelike industrijalizacije polagoma izgine tako potrebna delovna moč za kmetijstvo; s tem, da so neprestano forsirali izvoz industrijskih predmetov, so bili prisiljeni, da so uvažali od dne do dne več živil. Ta absolutna potreba, da so nekateri narodi prodajali blago v inozemstvo, jih je privedla do tega, da so morali za svoje naročnike preskrbeti plačilna sredstva; nadaljna posledica je bila ta, da so več konsumirali, kot bi bili po pravilnem predarku smeli. Tako so se morali zadolžiti in niso mislili dosti na to, da jih bo težko obrestovanje polagoma obremenilo z velikimi plačili, tako za obrestovanje kot za amortizacijo, in da ne more biti njih plačilna bilanca tako ugodna, da bi mogli ta plačila trajno vršiti. Tako ne sme iti naprej. Da jasno vidimo, moramo preštudirati finančno in gospodarsko vprašanje drugo za drugim.

NAČRT SREDOZEMSKEGA INDUSTRIJSKEGA KARTELA.

Poluradno italijansko časopisje govori o sredozemskem industrijskem kartelu, ki naj bi bil podoben onemu v severni Srednji Evropi. Španski železni rudniki in maloazijski rudniki naj bi se priključili italijanskemu interesnemu območju. Prijateljsko razmerje Italije do Španije bo temu načrtu ugodno; hkrati pa vemo, da ima Italija že dolgo časa gospodarske aspiracije v bližnjem orientu, zlasti v Malii Aziji. Na ta način bi Italiji ne bilo treba kupovati industrijskih potrebščin za visoke cene severoevropskega trasta.

* * *

PASIVNOST ANGLEŠKE TRGOVINSKE BILANCE V SEPTEMBRU.

Iz novih statističnih podatkov je razvidno, da je Anglija uvozila v mesecu septembru za 101.724.341 funtov šterlingov blaga, izvozila pa za 50.680.003 funtov šterlingov.

* * *

PREMOGARSTVO.

Kakor se sliši, so se začela neobvezna pogajanja med zastopniki angleškega in nemškega premogarstva o pripravah za mednarodni premogovni sporazum. Olajšana so ta pogajanja vsled slabega položaja angleškega premogarstva, ki bo v marsičem popustilo. Pogajanja se vršijo na podlagi dogovorov, ki jih je imel svoj čas sir Alfred Mond z ruhrsko premogovno industrijo. Generalni ravnatelj združenih nemških jeklarn Vöglger je na nekem zborovanju o tem govoril in je njegov govor zbudil vsestransko zanimanje; tembolj, ker smatrajo sedanjo konjunkturo ruhrskega premogarstva za rekordno. Vöglger je oni strokovnjak, ki je dal svojedobno tudi iniciativo za pogajanja v železni industriji, iz katerih je izšel sedanji železni kartel. Zato pripisujejo Vöglgerjevemu poskusom zmeraj podvojeno važnost.

* * *

LONDON — TRG ZA POSOJILA.

V Londonu bosta najeli najbrž še v tej jeseni Vzhodna Afrika in Palestina posojilo v skupnem znesku 14,5 mil. funtov po 5%. Estonska hoče svojo valuto reformirati in bo v bližnjih tednih najela v Londonu večje posojilo, govorijo o dveh milijonih funtov. Slednjič bo dobila tudi Belgija posojilo desetih milijonov, da sanira svojo valuto. Vprašanje je še, če se bo izvršila sanacija samo v obliki stabilizacije ali pa če bodo iskali Belgiji novo valutno enoto.

Čudno stališče!

Patente ali pravico za izključno uporabljanje in ukoriščanje novega izuma v obrtnem ali industrijskem proizvodstvu ter prodajanje predmetov, izdelanih po teh izumih, nadalje tudi zaščito vzorcev in modelov, tvorniških in trgovskih žigov, ki se uporabljajo za razlikovanje proizvodov enega podjetja od drugih, njim podobnih proizvodov v trgovskem prometu, izdaja po zakonu z dne 17. februarja 1922 »Uprava za zaščito industrijske svojine« v Beogradu. Registriranje žigov in deponiranje vzorcev in modelov se je prej vršilo pri trgovskih in obrtniških zbornicah, kjer so vršili te posle za priprave registratorji. Te funkcije je prevzela po novem zakonu uprava v Beogradu in jih vrši za celo državo.

Ni naš namen, da bi tu ponovno podčrtali že svoječasno napram tej reorganizaciji zavzetega stališča. Pri praktičnem izvajanju novega zakona so se čule ponovno pritožbe s strani interesentov. Že za informacije in tudi samo za podatke iz registrov, koje si dobil prej ob vsakem času in brez vsakih formalnosti pri zbornici, je treba sedaj posebne vloge, kolekovane in s koleki za rešitev, skratka v tem oziru se je postopanje za interese podražilo, zvezano je z veliko zamudo časa. Toda, kakor že rečeno, nimamo danes namena, da bi tu rekrimirali te stvari. Novi zakoni, nova organizacija zahteva praktičnih preizkušenj, da se ugradijo težkoče, da se vsa določila prilagodijo potrebam praktičnega življenja, toda kar moramo danes podčrtati je novost, ki se je te dni uvedla pri upravi za zaščito industrijske svojine in katero moramo grajati. V beograjskem Trgovinskem glasniku je bila namreč objavljena lista oseb, koje so imenovane začasne člane Uprave za zaščito industrijske svojine. Vsi imenovani so iz Beograda?! Od verodostojne strani se nas je informiralo, da se je to storilo le z ozirom na pomanjkanje gmotnih sredstev. Medtem ko dobijo člani iz Beograda za vsak poziv samo 100 Din, bi se moralo plačati članom izven Beograda tudi potne stroške.

Stališče, ki ga je v tem oziru zavzela Uprava za zaščito industrijske svojine, nikakor ne moremo odobravati, ker je uprav absurdno. Kaj, ako se izvede ta princip pri vseh centralnih uradih, vsaj razlogi, ki so bili merodajni Upravi za zaščito industrijske svojine, bi znali biti še bolj tehtni in nujni v drugih resortih?!

V prečanskih krajih imamo mnogo oseb, ki so kot strokovnjaki vršili funkcije zapriseženih registratorjev in ki so si v tem oziru pridobili že znatno prakso. Ti ljudje, ki poznajo najboljše potrebe prakse, bi mogli upravi izredno koristiti in moramo se čuditi, da uprava na njih sodelovanje ne reflektira. Poznamo šefa uprave g. dr. Šumana, ki si kot izboren strokovnjak na tem polju mnogo prizadeva, da organizira zaščito industrijske svojine tudi pri nas tako, kakor jo imajo v drugih evropskih državah, zato se čudimo, kako je mogel dopustiti tako sestavo upravnega odbora. Imenovani odbor bo kompetenten za žige in vzorce, pripravlja se imenovanje drugega odbora za patente. Doslej teh odborov nismo imeli, toda če tudi jih zahteva zakon, če tudi narekujejo žive potrebe praktičnega življenja sodelovanje takih odborov, vendar bi bilo mnogo bolje, da bi se v tej obliki, to je samo iz zastopnikov Beograda, nikdar ne sestavili!

Prisedba davka na poslovni promet.

Razsodba upravnega sodišča v Celju, št. F 125/23/9, z dne 1. maja 1925.

(Nadaljevanje.)

Delegacija ministrstva financ ugovarja tožbi naslednje:

Navedbe tožitelja o prometu v administrativnem postopanju so nezanesljive, med seboj v protislovju ter ne ustrezajo zakonu. V prijavi de praes. k. 7. 1922, je navedel promet iz leta 1921 s 680.000 K, v prizivu pa z 1.345.000 K, dočim je v izkazu o prometu upoštevan promet za četrto četrtletje 1921 le s 20.000 K. Za davčno leto 1922 pa je, ker znaša po uradnih poizvedbah faktični promet nad 360.000 K in je z ozirom na okolnost, da je tožitelj promet za leto 1921 v prizivu sam pripoznal z 1.345.000 K, neverjetna napoved prometa za leto 1922, zgolj z 410.000 K obdačiti promet leta 1922, ne pa leta 1921. K., ki je bil zavezan voditi knjigo opravljenega prometa, je bil potem, ko je vložil priziv, pozvan, da dokaže s knjigami ali na drug način višino opravljenega prometa, na kar pa je podal le nezadovoljivo izjavo z dne 3. novembra 1923. Dokazilni predlog na zaslišanju predlaganih prič se je odklonil iz razloga, ker je bil tožitelj zavezan voditi knjigo opravljenega prometa po čl. 116. fin. zakona za leto 1922/23, drug dokaz kakor po knjigah pa ne pride v poštev. Tudi ugovor tožitelja, da bi bil prikrajšan za eno inštanco v upravnem postopanju, je povsem neutemeljen. Če bi bil donesel zahtevane dokaze, bi delegacija ugodila prizivu na podlagi dokazanega materijala in bi, če bi bilo potrebno, še pred odločitvijo vprašala davčni odbor za mnenje.

Upravno sodišče je tožbi ugodilo ter upravni akt zaradi nedostatnega postopanja razveljavilo:

Upravno sodišče je v tožbi naslednje razmotrivalo:

Zakon o davku na poslovni promet z dne 31. I. 1922, Sl. Novine br. 37 ex 1922 razlikuje dve glavni kategoriji plačevalcev tega davka in sicer:

1. tiste, ki so dolžni voditi knjigo opravljenega prometa in

2. tiste, katerim se na podlagi prijave določi davčna osnova za odmero davka. Dolžnost k vodenju omenjene knjige je vezana predvsem na gotove stvarne predpogoje. Po uredbi davka na poslovni promet z dne 27. 6. 1921, Sl. Novine broj 191 ex 1921, je bila ta dolžnost splošna, dočim jo je zakonodajni odbor v svoji XXXVII seji omejil s posebnim dostavkom k čl. 10 te uredbe v obliki zakona z dne 31. I. 1922, 1.) na podjetja, zavezana javnemu polaganju računov, 2. družbe z omejeno zavezo in 3. vse one obrate in vsa ona podjetja, katerih promet je v minulem letu presegal 360.000 Din.

Upravno sodišče je naziranj, da je potrebna pred odmero davka rešitev predhodnega vprašanja, ali obstoja v danem primeru obveznost k vodenju

knjige ali ne, kajti od tega odvisi vse nadaljnje postopanje, način odmere, odmerni osnovi, plačevanje davka itd. K stvarni odmeri se tedaj ne more poprej preiti, predno se ni ugotovilo obstoja ali neobstoja omenjene dolžnosti. Ta dolžnost je vezana pri ne-društvenih podjetjih na promet preko 360.000 Din v minulem letu. Če je ta predpogoj dan ali ne, to ugotovili je pa stvar posebnega postopanja, kakor ga predpisuje pravilnik za izvrševanje zgoraj navedenega zakona z dne 10. II. 1922, Sl. Nov. br. 37 ex 1922, k čl. 10. zakona pod točko 1 in odstavek 9-13. Če in v kolikor namreč plačevalci davka ne prijavijo sami svoje obveznosti, mora davčno oblastvo v dvomljivih slučajih zbrati podatke od strani industrijskih, obrtnih in trgovskih zbornic ali druge uradne podatke, iz katerih se zamore sklepati na 360.000 Din presegajoči promet. Domneva obveznosti k vodenju knjige opravljenega prometa mora tedaj imeti na predpisani način ugotovljeno stvarno podlago, to je podatke iz uradnih ugotovitev. V predmetnem slučaju pa upravno sodišče pogrša tako stvarno podlago. Administrativni spor se suče v prvi vrsti okoli vprašanja, obstojala je li za tožitelja dolžnost k vodenju knjige ali ne. Tožitelj zanika to dolžnost, ker njegov promet baje ni znašal v letu 1921 360.000 Din. Toženo oblastvo pa trdi nasprotno v odgovoru na tožbo, češ da se je po uradnih poizvedbah dognalo, da je presegal promet daleko preko 360.000 Din. Za upravno sodišče je merodajen edinole dejanski stan, ki ga je ugotovilo upravno oblastvo in kakor je razvidno iz administrativnega spisa (čl. 25. upravnosodnega zakona z dne 17. maja 1922, Službene Novine br. 111). Iz akta pa izhaja, da se je ugotovilo le promet leta 1922 po uradnih poizvedbah. Promet leta 1922 pa za vprašanje obstoja takšne obveznosti v davčnih letih 1921 in 1922 nikakor ni merodajen, ker čl. 10. zakona izrečno predpisuje, da je za dolžnost k vodenju knjige opravljenega prometa v izvestnem davčnem letu merodajen promet predhodnega leta. Promet leta 1922 bi pač zamogel tvoriti odmerno podlago za davčno leto 1922 pod pogojem, da bi bila poprej za to leto na podlagi prometa leta 1921 ugotovljena obveznost k vodenju knjige opravljenega prometa. Promet leta 1921 pa glasom akta v smislu citiranega predpisa pravilnika ni izkazan, kakor sploh iz spisa ni razvidno da bi se bile v tem oziru za leto 1921 vršile kakšne poizvedbe ali izvedlo kakšno postopanje v svrhu pridobivanja primernih podatkov. Stranka si je v napovedi prometa leta 1921, zelo nasprotnovala, kajti napovedala je v prijavi praes. 1. julija 1922 promet s 680.000 K, v prizivu s 1.345.000 K in v izkazu o prometu za zadnje četrtletje z zneskom 20.000 K. To nasprotje v strankinih podatkih je baš zahtevalo pridobitev druge, na uradnih podatkih sloneče podlage. Tako pridobljene uradne podatke je pa v slučaju, da se

ne verjame strankinim navedbam, treba po mnenju upravnega sodišča stranki tudi prijaviti, ker zahteva vsako redno administrativno postopanje, posebno pa načelo strankine pravice doznavanja, da se jo obvesti o ugotovitvah, ki bi zamogle vplivati na njen pravni položaj. Kakor iz vsega izhaja, ni bilo predhodno vprašanje o obstoju dolžnosti k vodenju knjige opravljenega prometa formalno pravilno rešeno. Radj tega so tudi vsi drugi zaključki toženega oblastva v izpodbijani odločbi, posebno pa razlogi v odgovoru na tožbo, nepravilni, ker slone na neugotovljeni predpostavki, da je dolžnost stranke k vodenju knjige opravljenega prometa izkazana. V vsem tem oziru vidi upravno sodišče bistveno pomanjkljivost postopanja, ker so se deloma ugotovile činjenice v bistvenih točkah nepopolno, deloma se v upravnem postopanju ni vpoštevalo bistvenih oblik postopanja. Ker je upravno postopanje v nujni zvezi s tožbeno točko, ki zanika dolžnost vodenja knjige, je moralo upravno sodišče upravni akt uradoma razveljaviti v smislu čl. 26. zakona o upravnih sodiščih. (Konec sledi.)

Vzgleden primer uspešne reklamne akcije.

(K. Tiefengruber.)

Neka domača tovarna čistila za čevlje je bridko občutila konkurenčni boj tekmovalnih podjetij v naši državi. Kljub vsestranskim naporom ni bilo mogoče sicer prav dobrega blaga spraviti v potrebni količini v obrat. Razpoložljiva sredstva obširnejše propagande niso dopuščala, kaj je bilo početi?

Kot rešilni pripomoček se podjetnik konečno odloči za sledeči poskus:

Preskrbel si je od raznih učnih zavodov naslove vseh otrok bližnjega mesta, potem pa še od sosednih krajev.

Kmalu nato so prejeli vsi šolarji od tovarne osebna pisma sledeče vsebine:

»Mi smo Tvoji iskreni prijatelji; v dokaz Ti hočemo nakloniti čedno darilo, obenem pa Tvoji materi preskrbeti lep prihranek. S tem pismom pojdi k domačemu trgovcu in sicer v teku sedmih dni. Tam dobiš za izjemno ceno 5 Din veliko škatlo naše izvrstne »Vera« kreme za čevlje in tebi namenjeno darilo. Treba se pa požuriti, kajti pozneje darila ne dobiš več. Prijazno Te pozdravlja tovarna »Vera«.

Seveda so bili trgovci mesta in bližnje okolice že primerno obveščeni, ter se je med nje razdelilo potrebno število »daril«, lično izdelane žepne beležnice, risalne podloge itd.

Uspeh je bil popoln. Komaj so otroci dobili vabiča, vsulsi so se nad trgovce; v osmih dneh je bilo 6000 škatelj prodanih tri tedne pozneje je število že prekoračilo 10.000 komadov. Najživahnejša je bila prodaja 5. in 6. dan po odpravi pisem, ker so pač otroci med seboj že prično agitirali za dari-

la, oziroma pritiskali na stariše, da kupijo »Vera« kremo. Obrat se je držal skoro dva meseca približno v enaki višini; potem za nekaj odnehal ter se obdržal na tedensko po 2000 škatelj napram 300 pred propagandno akcijo.

Reklamni stroški so bili res prav skromni. Daril se je porazdelilo 10 tisoč, za vabilne krožnice in objave na trgovce se računala malenkost v primeru s 15-kratno povečanim obratom v teku treh mesecev.

In kaj nas uči ta akcija? Otroci so in ostanejo dobri in zanesljivi pomočniki trgovske reklame; bodisi, da se jih neposredno poslužujemo, ali da uporabimo njihov upliv na gospodinjske odločitve, kakor v gornjem slučaju, kjer so vsa druga sredstva odpovedala.

OGRSKI AGRARCI PROTI KARTELOM.

V ogrskih gospodarskih krogih se je začel hud boj proti kartelom; smo že pisali o tem. Del kartelov naj bi se razpustil, vrhu tega naj bi se po češkoslovaškem zgledu izdal kartelni zakon. Sedaj se je bojna fronta proti kartelom zelo razširila, in sicer z agrarci. Kmetje pravijo, da karteli ogrskemu gospodarstvu škodujejo in da se morajo uničiti. Fronta pa ni čisto enotna. Tisti kmetje, ki so interesirani na produkciji sladkorja in špinita, so za to, da ta dva kartela ostaneta.

KARTEL SVETOVNE INDUSTRIJE.

»Times« opozarjajo na veliko število mednarodnih industrijskih dogovorov, ki se sedaj na kontinentu osnujejo, in pravijo, da bo druga četrtina sedanjega stoletja označena po intenziviranju industrijske organizacije na vedno bolj se razširjajoči podlagi. Nesreča za Anglijo bi bila, če bi pretirani konservatizem angleško industrijo izoliral. Tudi v idealističnega stališča bi bilo dobro, da bi vsi narodi skupaj delovali in tako pospešili korake na poti do združene Evrope.

Industrija.

Neka češkoslovaška tovarna fotografičnih plat, papirja in kemikalij namerala organizirati novo podjetje te stroke v naši državi. To podjetje bi bila sesterska tovarna tovarne v CSR in bi bilo eventualno organizirano kot družba z o. z. ali delniška družba. Interesenti dobijo lahko natančnejše informacije pri konzulatu Češkoslovaške republike v Ljubljani.

Češki premog v avgustu. Črni premog so kopali v 99 premogovnikih, rjavega v 182, črnega so nakopali 1.270.000 ton, rjavega 1.509.000 ton; napram juliju znaša prirastek 30 in 13%. Od 1. januarja do 31. avgusta 1926 so nakopali 8.375.000 ton črnega premoga (lani 7.975.000) in 11.785.000 ton rjavega premoga (lani 11.682.000). Veliki avgustovi napredek je v prvi vrsti posledica večjega povpraševanja v Nemčiji in Angliji. Črnega premoga so v avgustu eksportirali 367 tisoč ton, v juliju samo 143.000; Nemčija ga je kupila 130.000 ton, Anglija 102 tisoč, Avstrija 83.000. Importirali so pa črnega premoga 132.000 ton.

LISTEK.

Svetovni trg mlekarških izdelkov.

(Konec.)

Kar se pa tiče mleka na svetovnem trgu, vidimo popolni umik dežel južne zemeljske poloble in težišče preide na Severno Ameriko in na Evropo. Preskrbo sveta s kondenziranim in posušenim mlekom (mlečnim praškom) je prevzela leta 1923 Evropa kot celota. V druge dele sveta je izvozila za 1.331.000 angl. stotov več mleka kot ga je pa uvozila. Največji izvoz izkazujejo Holandska, Danska in Švica. Ker gre njih izvoz deloma tudi v druge evropske dežele, ne samo v prekomorske, ta delni izvoz pri gornji številki ni upoštevan.

Tako vidimo izredno zanimiv pojav na polju mednarodnega mlekarstva razdelitev dela. In sicer velja ta razdelitev tako za kontinente kot za posamezne dežele. Če gledamo konti-

nente, vidimo, da dobavlja Evropa ogromne množine surovega masla iz inozemstva, l. 1925 n. pr. že 2.730.000 angl. stotov. Prav tako uvozi Evropa na leto okoli 1.800.000 do 1.200.000 angl. stotov več sira kot ga pa izvozi. Na nasprotni strani pa pogledimo omenjeno številko pri izvozu mleka iz Evrope. Severna Amerika daje inozemstvu še več mleka kot Evropa, njen lastni izvozni prebitok znaša okoli 1.500.000 angl. stotov. Mleko iz Evrope in Severne Amerike gre v one kraje, ki izvažajo sir in surovo maslo, v zameno pa dobivata od tam to dvoje. Torej velikansko preseljevanje mlekarških izdelkov okoli polovice zemlje naokrog! Izmenjava je danes deloma že do potankosti opredeljena; lani n. pr. so šle velike množine surovega masla iz Zedinjenih držav in iz Kanade na Dansko, da služijo tamkajšnjemu skromnejšemu konzumu; v zameno pa so šle ogromne množine veliko dražjega danskega surovega masla v Anglijo in — v Zedinjene države. To dejstvo nam prav dobro pripoveduje,

kakšno gibljivost je dosegel svetovni trg surovega masla.

Poglejmo še razmerje v delitvi dela pri mlekarstvu v posameznih evropskih državah. Opazimo, da je razdelitev tudi v deželah najbolj razvitega mlekarstva zelo neenaka. Na Danskem n. pr. se pečajo prav pretežno z izdelovanjem surovega masla, dočim je izdelovanje sira zelo v ozadju. Čisto drugačna je Švica, ki ne krije glede surovega masla niti lastne potrebe in ki je svoje mlekarstvo usmerila

pretežno na izdelovanje sira in ki proizvaja tudi prav izdatne množine zgoščenega mleka. Na Holandskem so vse panoge mlekarške obrti dobro razvite, težišče je pa v pripravljanju konserviranega mleka.

Primerjajmo te tri evropske države najintenzivnejšega mlekarstva glede previška v izvozu in uvozu posameznih vrst. Plus pomeni, da je bilo voliko več uvoza, minus, da je bilo toliko več uvoza. Številke so iz leta 1923, in v metskkih stotih.

	Švica	Danska	Holandska
Sir	+ 166.000	+ 51.000	+ 616.000
Kondenzirano mleko	+ 252.000	+ 303.000	+ 1.062.000
Sveže mleko	- 13.000	+ 2.000	+ 53.000
Posušeno mleko	-	+ 10.000	+ 58.000
Surovo maslo	- 67.000	+ 1.109.000	+ 232.000

Pripominjamo še, da izvažata Holandska in Švica prav izdatne množine mleka tudi v izdelkih stranske industrije, ki predeluje mleko; Švica n. pr. v obliki čokolade, Holandska v obliki margarina.

Marsikoga bo zanimalo tudi, kako velike so glavne dežele mlekarstva, koliko imajo prebivalstva, koliko goveje živine in koliko ovac. Zapisali jih bomo:

Mednarodni kartel tračnic. 16. t. m. so se začela v Londonu pogajanja o osnovanju mednarodnega kartela tračnic, kojih zaključek zavisi od možnosti angleškega sodelovanja na mednarodnem jeklenem trustu. Mednarodni jekleni trust upa, da bo združil vse evropske države razen Rusije. — Predsednik angleške industrijske zveze Mascraff je poročal v izvršilnem odboru zveze o nemško-angleških industrijskih pogajanjih in je dejal, da bo sklicana v novembru nova konferenca v London in da bodo povabljeni tja zastopniki vodilnih nemških industrij. — »Financial Times« dvomijo, da bi evropski jekleni kartel sploh začel delovati, ker je to odvisno od odobrenja vlad dotičnih dežel. Nemška vlada da bo dala svoje dovoljenje najbrž le tedaj, če bo bodča nemško-francoska trgovska pogodba zadosti upoštevala koristi nemške železo predelujoče industrije. Tudi v Belgiji in Franciji je nekaj odpora proti kartelu. Menda Angleži malo preveč črno gledajo. Predsednik nemške zveze surovega jekla Mayrisch je šel v London, da podpiše pogodbo o tračnicah. Dejal je, da se bo morala uvesti kontrola o produkciji železa, da se bo preprečilo vsako nesoglasje med udeleženci. V Švici bi se morala eventualno napraviti nevtralna posredovalnica, denarno upravo bi morala voditi finančna družba, najbrž v Holandiji.

Trgovina.

Vprašanje inozemskih trgovskih potnikov. O vprašanju potovanja in poslovanja inozemskih trgovcev, industrijcev, kakor tudi njih zastopnikov po naši državi opozarjamo: Po veljavnih trgovskih sporazumih s posameznimi državami smejo trgovci, industrijalci ali njih zastopniki-agenti iz inozemskih držav sklepati trgovske in sprejemati naročila ako imajo legitimacije svojih šefov. To velja za osebe, koje prihajajo iz Francije, Anglije, Zedinjenih držav Amerike, Italije, Nemčije, Češkoslovaške, Avstrije, Danske, Švice, Belgije, Grčije, Španije, Portugalske, Holandije, Švedske in Norveške. Osebe, koje prihajajo iz drugih goraj na navedenih držav, ne uživajo te pravice.

Olajšava za uvoz gradbenega lesa v Turčijo. Iz Angore poročajo, da je ministrstvo trgovine in ministrstvo financ izdalo rešenje, da se denarna kavicija, katero morajo polagati uvozniki gradbenega lesa, sme zamenjati z garantnim pismom. Ta vladina odredba se je izdala v svrhu pospeševanja in olajšanja rekonstrukcije posameznih carigradskih kvartalov, ki so bili uničeni od požara. Pričakuje se, da bo vlada v najkrajšem času dovolila svoboden uvoz gradbenega materiala kakor je to storila Grčija.

Denarstvo.

Novi jugoslovenski dukati. Ministrstvo financ je sklenilo, da potegne iz prometa vse dukate bivše Avstro-Ogrske monarhije. V to svrhu je ministrstvo financ sporazumno z Narodno banko sklenilo, da se izdela nov zlat denar po 1 in 4 dukate, ki se bo dal v zamenjavo lastnikom avstro-ogrskih dukatov. Kovanje dukatov se bo poverilo nekemu dunajskemu zavodu, ki je že izdelal model in ga poslal Narodni banki in ministrstvu financ na ogled. Novi komadi po 4 dukate bodo nekoliko tanjši od današnjega dinarja. Na

Prva številka pomeni površino v kvadratnih kilometrih, druga prebivalstvo, tretja govedo, četrta ovce.

Zedinjene države 9,380.000, 117 milijonov, 65 milijonov, 36 milijonov; Kanada 9,660.000, 9 milj., 10 milj., 4 milij.; Argentina 2,790.000, 9 milj., 30 milij., 47 milij.; Nova Zelandija 272.000, 1,300.000, 3 milij., 25 milij.; Avstralija 7,700.000, 5,500.000, 13 milij., 90 milij.; Švica 41.000, 3,900.000, 1,500.000, 250.000; Danska 44.000, 3,400.000, 2,600.000, 500.000; Holandska 34.000, 7 milij., 3,100.000, 650.000.

Za Sibirijo nimamo podatkov o govedu, ovcah itd. Vemo, da meri Sibirija 11 milijonov kvadratnih kilometrov in da ima 10 milijonov prebivalcev in vemo tudi, da ima vsa Sovjetska Rusija okoli 20 milijonov glav goveje živine in okoli 25 milijonov ovac. Beremo sicer to in ono, a ni zanesljivo.

Sedaj pa primerjaj gornje številke in dobiš zanimive zaključke.

eni strani dukata bo slika kralja Aleksandra, na drugi strani pa slika Beograda.

Belgijski frank. Na drugem mestu pišemo, da bodo najeli Belgijski za sanacijo svoje valute večje posojilo v Londonu. Drugod pa beremo, da se zanima za sanacijo zlasti Newyork; najprvo hočejo dati posojilo v znesku 60 milijonov dolarjev, pri katerem bodo sodelovale ameriške, švicarske in angleške banke. Večji del posojila bo pa dal Morgan and Co.

Družba za inozemska posojila. Skupina ameriških in evropskih bank se je pogajala o osnovanju ameriško-evropske družbe, ki naj bi skrbelo za inozemska posojila. Družba se bo imenovala Abctrust. Imenujejo ameriškega bančnika Blythelita in evropskega bančnika Schroederja. Schroeder je upravni svetnik avstrijske »Bodenkreditanstalt«.

Francoski dolg na Ruskem. Nešteto krat že so se sestali Rusi in Francozi, da se pogajajo o ureditvi ruskih predvojnih dolgov, a vselej brez uspeha. Sedaj bodo spet prišli skupaj 18. novembra v Parizu. Po francoskih informacijah se upanje na sporazum ocenjuje sedaj nekoliko bolj ugodno, čeprav ni stavila ruska vlada doslej nikakih takšnih predlogov, da bi se moglo sklepati na kakšno odnehanje. Napredek obstoji v tem, da kažejo sovjetske oblasti res nekam veliko pripravljenost, da se doseže sporazum. Sovjeti so uvideli, da za Rusijo prepotrebni inozemski krediti ne bodo nikdar dobili, če ne bodo rešili vprašanja svojih predvojnih dolgov. Vsek si lahko misli, da tudi njemu posojenega denarja ne bodo nikdar vrnili, če ne kažejo sedaj nobene pripravljenosti in volje za pobotanje s Francijo.

Poljsko proračunsko leto. Proračunski izdatki v prvih treh četrtletjih proračunskega leta 1926 so se držali v obsegu, ki je bil določen. Dohodki so pa za 10% večji kot je bilo v proračunu. V sled prebitka od junija naprej se je kril deficit prejšnjih mesecev v znesku 71 milijonov zlatov. Manjka samo še 39 milijonov, ki jih upajo kriti z dohodki zadnjih treh mesecev. Ne bo treba zahtevati nikakršnih dopolnilnih kreditov, kakor so prvotno nameravali.

Češkoslovaška obrestna mera. Češkoslovaški finančni minister Engliš je napovedal za prihodnje dni znižano obrestno mero in je napovedal za prihodnje leto radikalno ekonomiziranje in konsolidacijo denarstva. Dejal je, da je tečaj državnih papirjev napram lanskemu letu vsekraj višji. Rešitve ni iskati v inozemski glavnici, kajti inozemski kredit je drag in z malimi izjemami narodnemu gospodarstvu škodljiv. Industrija mora iskati nadaljnega ekonomiziranja s koncentracijo večjega obsega. — Strokovni krogi pravijo, da z ozirom na stališče Angleške banke pred koncem oktobra o znižanju obrestne mere v splošnem ni mogoče govoriti. Gre le za pogajanja bank o znižanju zadolžne obrestne mere, ki bo postalo v teh dneh aktualno. Preden bo do tega prišlo, bo treba zaslišati še mnenje hranilnic in posojilnic.

Ureditev izvoza deviz iz Rusije. Izvoz deviz iz Rusije so na novo uredili. Vsaka oseba sme na mesec izvoziti 100 rubljev, ne da bi bilo treba za to posebnega dovoljenja. Če je pa večja svota kot 100 rubljev, je potrebno za to posebno dovoljenje finančnega komisarijata. Tisti, ki potujejo v inozemstvo, smejo izvoziti inozemskih deviz, obligacij in inozemskih vrednosti, zlahktnih kovin v palicah in dragih kamnov v vrednosti do tritisoč rubljev.

Carina.

Carinski dohodki od 20. do 30. septembra t. l. so znašali 59,921.984 Din. Od tega odpade na carinarnico v Beogradu 14,569.889, v Zagrebu 15,296.911, v Novem Sadu 12,718.573, v Mariboru 3 milijone 785.432, v Ljubljani 6,493.404, v Dubrovniku 165.187, v Skoplju 3,099.777, na Sušaku 1,493.528 in v Splitu 2,299.283 dinarjev. V času od 1. aprila do 30. septembra so znašali carinski dohodki 883 milijonov 838.493 Din.

Ukinitev centralnih carinskih blagaj. Finančni minister je odredil, da se s 1. novembrom ukineta centralni carinski blagajni v Mariboru in na Sušaku, kakor tudi kolegiji pri obeh carinarnicah. Agende mariborske blagajne pridejo k ljubljanski, sušaške pa k zagrebški carinarnici.

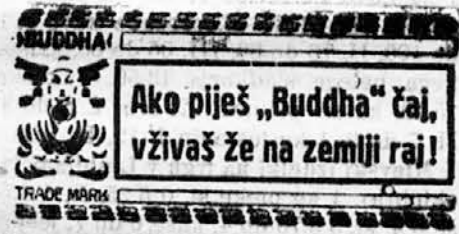
Promet.

Pretiskane znamke in dopisnice. Pretiskane znamke in dopisnice pridejo v promet dne 1. novembra t. l. in bodo veljale do vstetega 30. novembra t. l. Toraj ves mesec november. Dosedanje poštno pristojbine po odlogu ministrstva niso zvišane, pač pa se zviša samo prodajna vrednost frankovnih znamk in dopisnic. Zaradi tega se pristojbinam, ki se plačujejo v gotovini (časopisne in nakazniške pristojbine in pristojbine preko 60 dinarjev) ne bo tudi tekom meseca novembra zaračunalo noben povišek. Privatne stranke lahko zamenjajo stare znamke pri pošlah, toda le proti plačilu poviška. Pošta sme torej za stare znamke zamenjati enako število novih znamk, če stranka plača povišek, ki odpade na količino novih znamk. Na kar se opozarjajo zlasti večje tvrdke in podjetja, ki imajo običajno v svojih pisarnah večjo zalogo znamk. 1. decembra 1926 se bodo pretiskane znamke in dopisnice zopet vzele iz prometa, nakar se bo začelo zopet porabljanje stare znamke in dopisnice.

Italijanski vagoni za les. Generalna direkcija železnic je naprosila italijansko prometno ministrstvo, naj ji dovoli vporabiti nekaj italijanskih odprtih vagonov za prevoz lesa v Italijo. Italijansko ministrstvo še ni odgovorilo, upati pa je, da bo prošnji ugodilo.

Zračna proga Budimpešta—Graz. — Otvorjena je bila zračna proga Budimpešta—Graz, ki bo imela zvezo z zračno progo Dunaj—Benetke.

Ustanovitev italijanskega zračnega Lloydja. Dne 15. t. m. je sprejel Mussolini francoskega poslanika pri Kvirinalu Benarda, ki se je predvčeršnjim povrnil v Rim po daljšem dopustu, ki ga je preživel v Franciji. Med raznimi drugimi osebami je ministrski predsednik Mussolini sprejel tudi pripravljalni odbor, ki ima namen, da pripravi ustanovitev italijanskega zračnega Lloydja, ki bi naj prevzel nalogo prepusti vso Italijo s polnim omrežjem zračnih črt ter preskrbeti ugodno zračno zvezo med Italijo in njenimi kolonijami. Mussolini je zagotovil odboru vsestransko in izdatno podporo vlade.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Ljubljani obvešča vse svoje člane, da v letošnjem šolskem letu vsled prenapolnjenja razredov ne sprejema več vajencev in vajenk v I. letnik Gremijalne šole. Obenem opozarja p. n. članstvo, da se nadalje pri sprejemanju vajencev drži strogo predpisov glede šolske predzobrazbe. — Načelstvo.

RAZNO.

Italija in vprašanje izhoda Ogrske na morje. Za milanskim dnevnikom »Il Secolo« je posvetil rimski list »Lavoro d' Italia« daljši članek vprašanju izhoda Ogrske na morje. Članek Alfredo Signoretta se bavi naprej s položajem Ogrske. V zvezi z vprašanjem o odnošajih med Jugoslavijo in Ogrsko ter njenim izhodom na morje v splitski luki se članek dotakne proti koncu tudi odnošajev med Italijo in Jugoslavijo. In sicer konča članek svoja izvajanja takole: »Italijanska politika je podpirala novo orijentacijo zblizanja med Ogrsko in Jugoslavijo, ker je smatrala, obstoj ogrske države za bolj garantiran, če se odnošaji med Jugoslavijo in Ogrsko spravijo v meje miru in prijateljstva. H koncu pa izraža članek misel, da se zbirajo oblaki nad razmerjem med Jugoslavijo in Italijo, kar je posledica izhoda Ogrske na morje v Jugoslaviji.

Vprašanje zblizanja med Francijo in Nemčijo. Glede francosko-nemškega zblizanja piše »Echo de Paris«, da prvi načrt ni uspel. Kakor znano je ta načrt predvideval politične koncesije za mobilizacijo nemških železniških obligacij. Ameriški bankirji so ponudili samo 50 milijonov dolarjev za te obligacije.

Razstava cerkvenih predmetov v Lurdu. Aprila 1927 se otvori v Lurdu svetov-

na razstava cerkvenih predmetov in devocijalij. Razstavni prostor je 72 m dolg in 45 m širok; nahaja se nedaleč od lurskega svetišča. Na razpolago je še nekaj prostorov in sicer po 700 frankov za kvadratni meter in to za eno leto. Prijave je poslali do 25. oktobra 1926 pripravljalnemu komiteju: Exposition Mondiale de Lourdes — Lourdes (Hautes-Pyrénées) — France.

Borza dela v Mariboru. Od 10. do 16. oktobra je pri tej borzi dela iskalo 80 moških in 63 ženskih delo, 74 moškim in 53 ženskim je bilo delo ponujeno, 43 moških in 23 ženskih oseb je dobilo delo, 59 moških oseb je bilo izbranih iz evidence in 36 moških in 9 ženskih oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 16. oktobra pa je iskalo dela 5661 oseb, 5744 osebam je bilo delo ponujeno, 2603 osebe so dobile delo, 3258 oseb je bilo zbranih iz evidence in 681 oseb je odpotovalo.

Mariborska borza dela išče 15 rudarjev za rudnik Aleksinac v Srbiji, 3 starejše ključavničarje za stavbna dela, 2 kleparja, 1 sodarja, 1 mesarja, 7 zidarjev, 10 pomožnih delavcev, 3 tesarje, 1 kurjača in 1 soboslikarja. — Vajence pa: 3 pekavske, 2 čevljarke, 2 mizarske in 1 tapetniške obrti. Interesenti, stanujoči izven Maribora, naj se prijavijo pismenim putem, da si prihranijo potne stroške, v slučaju, da so mesta zasedena.

Darovi za poplavljenec. Doslej so došli g. velikemu županu v Ljubljani ti-le zneski: Udruženje rez. oficirjev, pododbor Ljubljana 1000 Din, g. J. Vizović, Zalec 300 Din, Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani 20.000 Din, ljubljanska kreditna banka 10.000 Din, Hipotekarna banka jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani 5000 Din, upravništvo »Narodnega Dnevnika« v Ljubljani 200 Din, tovarna tkanin in pletenin Josip Kunc in Komp. v Ljubljani 5000 Din, g. Fr. Krapež, restavriater v Ljubljani 300 Din, ga. Berta Trillerjeva, vdova odvjetnika v Ljubljani, je darovala za poplavljenec v Škofji Loki in Zireh znesek 500 Din. — Vsem plemenitim darovalcem bodi izrečena v imenu prebivalstva najtoplejša zahvala. Darovi bodo uporabljeni za omiljenje bede v poplavljenih krajih, ki čakajo in upajo, da bo sledilo tem velikodušnim darovalcem še mnogo, mnogo drugih.

Obnova francoskih krajev je toliko napredovala, da je treba izvršiti samo še eno petino skupnega programa. Doslej so izdali za obnovo okoli 80 milijard frankov, treba pa bo še kakšnih 15 milijard. Bolj važna kot obnova je pa sedaj v Franciji stabilizacija franka. Ko bo ta izvršena, se bo obnova kaj hitro izpopolnila. To mnenje zastopa v prvi vrsti Loucheur.

Po svetu. V septembru je importirala Anglija 1,941.000 ton premoga. Zguba na naročilih iz inozemstva vsled premogovnega štrajka je znašala v prvih letošnjih devetih mesecih 21,953.000 funtov, če primerjamo naročila z istodobnimi naročili lanskega leta, in 42,593.000 funtov napram predlanskemu letu. — Produkcija surovega železa, jekla in valjanega blaga v Gornji Šleziji je bila v avgustu dosti večja kot v juliju; znašala je v gornji vrsti 25.000, 49.000 in 36.000 ton. V avgustu je bil eksport še enkrat tako velik kot v juliju. — Italijanski listi poročajo, da se bo osnoval s pomočjo zavodov Banca di Napoli, Banca di Sicilia in Banca Commerciale finančni konsorcij s kapitalom 500 milijonov lir, da vodi boj proti padanju vrednostnih papirjev na borzi. — Več srednjeevropskih plovbnih družb se je združilo na enotno prevozno tarifo. — Nemška Gasolin d. d., je vsled Stinesove krize veliko trpela; poslovno poročilo gospodarskega leta, končanega z 31. marca 1926, kaže 8 milijonov 790.000 mark zgube. Primanjkljaj bodo krili s sanacijo v bližnjem času. — Francoski strokovni listi pišejo, da je vinski pridelek v okraju Bordeaux za 40% manjši kot lani, po drugih okrajih pa 30% manjši. Vinske zaloge so skrajno majhne. — V svrhu osnove kartela za izdelovanje vagonov so ustanovili Nemci posebno tozadevno študijsko družbo. — Generalni ravnatelj Anglobanke Peter Bark se mudi sedaj v Jugoslaviji, da se pogaja o zadevah zavodov, ki spadajo v interesno sfero te banke. Morganov kredit za obrambo franka so v polni izmeri obnovili. — Norveška krona se je zelo dvignila, trgovski svet je vedel to že na-

prej in se je pravočasno na spremembo pripravil. — Pridelak krompirja na Ogrskem je bil letos prav dober, inozemski trg se živahno zanimajo zanj. — Čehi in Nemci se pogajajo o Češkoslovaški prosti coni v lukah Hamburg in Stettin. — Rusi so naročili na Češkoslovaškem spet večje število poljedelskih strojev. Češki tovarnarji so se obrnili na vlado in na bankarstvo za dalekosežno pomoč; Rusi zahtevajo namreč kredite na dolgi rok. Tovarne pravijo, da bi bila zguba ruskega prodajnega trga zelo občutna. — S 1. oktobrom so znižali v Italiji davek na sobe v luksuznih hotelih na 8%, v hotelih prvega razreda in v kopalniških in zdraviliških hotelih na 4%, povsod drugod so davek črtali. Treba je plačati samo prijavno 50 centesimov za osebo. — Češkoslovaška sladkorna kompanija je dala letos 804.000 met. stotov več sladkorja kot lani in je sploh največja dosedaj. Domači konsum se je dvignil za 47%. — Evropski kartel lima obsega 15 držav. — Poljska banka bo na račun finančnega ministarstva izdajala državne bankovce po 5 in 25 zlatov; ti bankovci bodo samo tako dolgo v obtoku, da bo mogla množina srebrnih novcev na zadosten način kriti potrebo po malem denarju. — Vprašanje kartela avstrijskih tovarn katuna je zadelo na precejšnje težkoče. Gre za kontingentiranje in za nabavo potrebnega kapitala. Proti ogrskemu kartelu katuna nameravajo trgovski krogi začeti z bojkotom. — Poljski kartel nafte se bo menda s 1. novembrom avtomatično razdrzil. — Avstrijski uvoz v juliju je znašal 208 milijonov šilingov, izvoz 135 milijonov; pasivnost je znašala 73 milijonov šilingov, v juniju pa 81 milijonov. — Zna na velika tekstilna trdka v Budimpešti Rosenberg, Klein in Garai se je že dalj časa borila s težkočami in je priglasila sedaj insolventnost. Aktiva znaša 24 milijarde kron, pasiva 44. Pravijo, da so tudi inozemske trdke prizadete. — Češkoslovaške železnice so za izvoz v Italijo ponovno dovolile vozne olajšave.

Ljubljanska borza.

Ponedeljek, 18. oktobra 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921., den. 72, bl. 73.50; loterijska državna renta za vojno škodo, den. 305; zastavni listi Kranjske deželne banke, den. 20, bl. 22; kom. zadolžnice Kranjske deželne banke, den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 194, bl. 198; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, den. 155; Merkantilna banka, Kočevlje, den. 94, bl. 95, zaklj. 95; Prva hrvaška šteta, Zagreb den. 805, bl. 870; Kred. zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 165, bl.

175; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana, bl. 98; Združene papirnice Vevče, Gorjane in Medvode d. d., Ljubljana, den. 102; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana, den. 55, bl. 65; »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka, den. 104.

Blago: Bukova drva, suha, meterska, feo meja, den. 21; bukovi plohi, neobrobjeni, 90, 100, 110, 130 mm, od 2.50 m naprej, feo nakl. postaja, bl. 1000; smrekovi blodi, od 25 cm naprej, 4 m, feo nakl. postaja, den. 200; letve (smreka, jelka), 24/48, I., II., III., 4 m, feo meja, den. 495; trami merkantilni, 6/8, 5 m, feo vag. nakl. postaja, 1 vag., den. 260, bl. 260, zaklj. 260; pšenica bačka, 75/76, 2%, feo nakl. postaja, bl. 280; pšenica, 73/74, feo vag. nakl. postaja, bl. 275; koruza umetno sušena za X., XI., XII., feo vag. nakl. postaja, bl. 152.50; koruza nova v klipu, feo vag. nakl. postaja, bl. 80; koruza nova, feo vag. nakl. postaja, bl. 115; rž, 71/72, 2%, feo nakl. postaja, bl. 205; oves novi, feo nakl. postaja, bl. 150; ječmen krmilni, 62/63, feo vag. nakl. postaja, bl. 160; ječmen kumilni, 63/64, feo vag. nakl. post., bl. 165; ječmen polkrmilni, 65/66, feo vag. nakl. postaja, bl. 180; otrobi drobni, feo vag. nakl. post., bl. 115; fižol beli, 3/4%, feo vag. slov. postaja, bl. 155; krompir rani, feo vag. slov. postaja, bl. 110; laneno seme, feo Ljubljana, den. 380; laneno seme Podravina, feo Ljubljana, den. 370; seno sladko, stisnjeno, feo vag. slov. postaja, bl. 100.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene za meso v Ljubljani (16. oktobra). Govedina: v mesnicah po mestu: 16 do 19, na trgu: 1 kg govejega mesa I, 18, II, 15, vavpov 9 do 10, pljuč 6 do 8, jeter 18 do 19 Din. Teletina: 1 kg telečjega mesa I, 20, II, 17 do 18, jeter 25, pljuč 20. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I, 22.50, II, 19 do 20, pljuč 10, jeter 15, ledje 25, slanina trebušne 18, slanina mešane 19, masti 25, šunke (gnjati) 35, prekajenega mesa I, 32, II, 30. Drobniča: 1 kg kostrunovega mesa 12 do 14, jagujetine 20. Klobase: 1 kg krakovskih 45, debrecinskih 45, posebnih 30, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 67, prekajene slanina 28 do 30. Perutnina: piščanec majhen 15 do 18, večji 20 do 25, kokoš 25 do 35, petelin 25 do 30, raca 20 do 25, domač zajec manjši 10 do 15, večji 16 do 30 Din. Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2.50 do 3, 1 kg surovega masla 40, čajnega masla 55, masla 45, bohinskega sira 35 do 44, sirčka 9 do 10, eno jajce 1.25 do 1.50 Din.

Cene špecerijskemu blagu v Ljubljani. 1 kg kave Portoriko 70 do 74, Santos 52 do 66, Rio 42 do 46, pražene kave I, 92 do 100, II, 76 do 80, III, 56 do 60, kristalnega belega sladkorja 13.50, v kockah 15.50, kavne primesi 22, riža I, 8 do 12, II, 7 do 9, 1 kg testenin I, 12, II, 8.50.

Mlevski izdelki na trgu v Ljubljani (16. oktobra). 1 kg moke št. 0 5.25, št. 1 4.50, št. 3 4, št. 5 3.75 do 4, kaše 6 do 7, ješpre-

nja 6 do 8, ješprenjčka 10 do 13, koruzne moke 3.50 do 4, koruznega zdroba 4 do 5, pšeničnega 6.50, ajdove moke I, 9, II, 8 Din.

Mariborski trg dne 16. oktobra 1926. Ta trg je bil zelo dobro obiskan in založen, kupčija pa živahna. Slaninarji so pripeljali 45 voz s 119 zaklanimi svinjami, kmetje pa 46 z zeljem in čebulo, 42 s krompirjem in 10 s sadjem naloženih voz na trg. Razven zeljarskih glav, katere so radi velike množine cenejše postale, so bile cene pri drugih poljskih pridelkih iste kakor pretečeni teden. — Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 800 komadov. Cene so bile piščancem 10 do 37.50 Din, kokošim in racam 30 do 45, gosem in racam pa 35 do 85 dinarjev komad. Domačim zajcem 5 do 25, angora-zajcem 30 do 100, domačim golobom 25 do 30 Din komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice. Cene krompirju 1.25 do 2 Din, čebuli 2.25 do 4, česnu 10 do 15, kislemu zelju in kisli repi 3 do 4, paradižnikom 2.50 do 4 Din kilogram, karfijoli 2 do 6, ohrovu 0.25 do 2, buči 1 do 2, endiviji 1 do 1.50, zeljnatim glavam 0.75 do 5 Din komad. Medu 25 do 30 Din 1 kg. Mleku 2. do 2.50, smetani 12 do 14, oljčnemu olju 26 do 40, bučnemu olju 18 do 26 Din liter, surovemu maslu 36 do 40, kuhaneju 44 do 48, čajnemu 50 do 65 Din 1 kg. Jajcem 1.50 do 1.75 Din komad, fižolu staremu 2 do 2.50 Din liter. Sadju: jabolkom in hruškam 3 do 6, češpljam 4 do 5, breskvam 3 do 4, grozdju 6 do 12 Din kilogram. Kostanju surovemu 2.50 do 3.50, pečenemu 6 do 7 Din liter, limonam 0.75 do 1.50 Din komad. — Lončeno in leseno blago: 1 do 100 Din komad, brezove metle 2.25 do 5 Din komad, leseni ročni voziček 100 do 250 Din komad, koruzna slama 25 do 30 Din vreča.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 13. t. m. so kmetje pripeljali 12 voz sena, 4 otave in 6 slame, v soboto 16. t. m. pa 7 voz sena, 1 voz otave in 5 voz slame. Cene so bile senu 80 do 100, otavi 75 do 80, slami pa 40 do 50 Din za 100 kg, oziroma 2 Din za snop. Radi pičlosti dovoza kmetje nikakor nočejo pojenjati s cenami in bržkone bodo cene v kratkem še porastle, ne pa padle.

Dunajska borza za kmetijske produkte (15. t. m.). Na ameriških borzih so pšenični tečaji malo poskočili. V soglasju s tem poročilom in zaradi male ponudbe se je na Dunaju razvila tendenca v tuji pšenici zelo čvrsto. Tudi rž je tendirala dalje čvrsto. Turščici se cene pri čvrsti temeljni tendenci niso spremenile. Urad-

no so se cene inozemski pšenici povišale za pol šilinga. Uradno notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica domača 38.25 do 39.25, potiska 43.50—44.50, rž 27.75 do 29.50, turščica 26.50—27.50, oves domači 25—25.50.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 19. oktobra t. l. ponudbe za dobavo 3000 vžigalnih kopic ter za dobavo 150 kg modro kislega kalija; do 22. oktobra t. l. za dobavo raznih barv, za dobavo 50 kg konzistentne masti ter za dobavo 10 kg kopalnih gob; do 26. oktobra t. l. pa za dobavo raznih medenih vijakov. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 28. oktobra t. l. ponudbe za dobavo 50 m konopne gurte. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: dne 10. novembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih kemikalij (grafit v prahu, kolofonija, katran, dekstrin, steklarski kit, boraks, denat. spirit, lužni kamen, salmijak v prahu in komadih, kalcinirana soda itd.). Dne 11. novembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 500 velikih in 500 malih dvojnatih žicovodnih koles. Dne 16. novembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 42.376 m³ hrastovega lesa za skretnice in 2.250 hrastovih pragov; pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave gladilnega platna, steklenega papirja, smirkovega peska in ploveca, glede dobave raznih pasov, plošč za poliranje in linoleja ter glede dobave 4000 kg španskega trstja; pri odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave 2000 ton angleškega odnosno vestfalskega premoga; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave usnjenega in sedlarskega materiala ter glede oddaje soboslikarskih in ličarskih del na področju direkcije v Sarajevu. — Dne 17. novembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 10.000 kg barvastih cunj ter glede dobave 7 kaučuk cevi za pranje kotlov; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 1000 košar za oglje iz španskega trstja; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave električnega materiala in glede dobave gumijevega materiala.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Edino šivalni stroji in najboljše kolese za rodbino, obrt in industrijo so le

JOS. PETELINCA

Najnižje cene! **Gritzner** **Adler** Tudi no obrokel

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vezenju brezplačno. — Večletne garancije.

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago

raznovrstno žganje moko in deželne pridelke raznovrstno rudninsko vodo

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenike

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri poš. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovoznica.

TRIKO-PERILO
za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogovice, dokolenice, nahrbtniki za solarje in lovce, dežniki, kloti, šifoni, žepni robci, palčke, silce, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce edino le pri trdku

Josip Petelin
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.

Najnižje cene! Na veliko in malo!

WINOCET
tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudu

: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.